

Dividendy oligarchu Brhela

.marek Vagovič .ján Kuciak

Roky ho považujú za jedného z najvplyvnejších mecenášov Smeru. Na verejnosti však nevystupuje, nerád odkrýva aj vlastnícku štruktúru svojich firiem. Podľa zistení .týždňa už získali za Ficových vlád štátne zákazky za 271 miliónov eur.

● **josef** Brhel sa začal verejne angažovať v polovici 90. rokov: za vlády Vladimíra Mečiara bol štátnym tajomníkom na ministerstve hospodárstva. Prvé pochybnosti vzbudila zákazka od SPP, ktorú pôvodne získala IT spoločnosť Accenture. Napokon však bolo všetko trochu inak. „Bolo nám povedané, že ak pre nich (SPP – pozn. red.) chceme ďalej pracovať, musíme naplniť politický príkaz. Mali sme sa stať subkontraktom vybranej firmy. V jednej časti projektu sme na to pristali. Keď sme našu prácu spravili, zistili sme, že tá firma za pätinu hodnoty celého kontraktu nedodala prakticky nič,“ povedal v roku 2006 týždenník Trend Peter Škodný, šéf nadnárodnej spoločnosti Accenture. Preferovanou firmou mal byť dovtedy neznámy Corinex, za ktorým stál Brhelov kamarát, neskôr obchodný partner Ján Miškovský. Firma Corinex bola potom niekoľko rokov súčasťou podnikateľskej skupiny Jozefa Brhela. Spoločnosť Accenture sa po spomínanej skúsenosti prestala na Slovensku uchádzať o štátne zákazky (pozri rozhovor v rámci).

V roku 1998 sa stal Jozef Brhel poslancom parlamentu za HZDS. V roku 2003 však zo strany vystúpil a spolu s Vojtechom Tkáčom založili Ľudovú úniu. Koncom roku 2003 sa napokon Brhel z rodinných dôvodov vzdal poslaneckého mandátu. O dva roky neskôr sa jeho meno prvýkrát začína spájať s čoraz populárnejšou stranou Smer. „Pre ľudí ako Ivan Kiňo, Ján Gabriel či Jozef Brhel bol Smer vedľajšou investíciou, ak by sa HZDS po voľbách (2002 - pozn. red.) nedostalo do vlády,“ povedal .týždňa v októbri 2005 vtedajší poslanec za HZDS Jaroslav Jadauš.

V roku 2006 spomína Brhela ako jedného z akcionárov Smeru aj Jaroslav Haščák z finančnej skupiny Penta (spis Gorila). Jeden zo zakladateľov strany Bohumil Hanzel dokonca tvrdil, že videl aj notársky

líonov eur. V rokoch 2006 – 2010 išlo o zmluvy za takmer 85 miliónov eur. Od volieb 2012 sa dostala Brhelova skupina k ďalším štátnym zákazkám za vyše 186 miliónov eur.

Na porovnanie: za dva roky vlády Ivety Radičovej to bolo len okolo 22 miliónov eur. Dôvodom bolo zmrazenie zákaziek v IT sektore a prehodnocovanie zmlúv. Podľa novinára Toma Nicholsona boli sporné aj viaceré kontrakty s firmami podnikateľa Brhela. Nové vedenie štátnych podnikov ako Bratislavská teplárenská im vyčítalo nejasné podmienky, za akých boli uzavreté, predražené položky či duplicitné činnosti. Po návrate Fica k moci sa všetko vrátilo do starých koľají: Brhelovi sa darí ešte lepšie ako predtým, pričom celkové skóre 271 miliónov eur pre jeho podnikateľskú skupinu nemusí byť konečné.

Ministerstvá a štátne podniky sú totiž povinné zverejňovať zmluvy až od roku 2011. To znamená, že v centrálnom registri nemusia byť zaznamenané všetky objednávky a kontrakty, ktoré doteraz uzavreli s impériom Jozefa Brhela. Časopis .týždeň si preto všetky zmluvy vyžiadal cez infozákon: väčšina odpovedí zatiaľ neprišla, respektíve niektoré úrady predĺžili lehotu na ich sprístupnenie. Navyše nie je vylúčené, že Jozef Brhel v skutočnosti ovláda viac firiem, ktoré profitujú z biznisu so štátom, ako to vyplýva z obchodného registra, alebo z účtovných uzávierok. Svoje akcie, dcérske firmy či pôžičky totiž často zakrýva.

.milióny v konzorciách

Suma 271 miliónov eur je len spodný odhad aj preto, že niektoré firmy s vplyvom Jozefa Brhela získali štátne zákazky aj v konzorciách: napríklad v prípade spoločnosti DWC Slovakia to bolo približne 80 miliónov eur. Firma Pow-en sa dokonca dostala v koa-

Firmy podnikateľa Jozefa Brhela majú viac ako polovicu biznisu založenú na obchodovaní so štátom.

overenú kópiu zmluvy medzi Robertom Ficom a skupinou piatich podnikateľov: v roku 2006 im malo patriť prvých 25 miest kandidátky Smeru. No a napokon bola zverejnená nahrávka, na ktorej hlas podobný Ficovi hovorí, ako zohnal mimo oficiálneho účtovníctva od utajených sponzorov strany minimálne 75 miliónov korún. Smer spájanie s mecenášmi vytrvalo odmieta.

.prisatý na štáte

Po odchode z parlamentu a nadviazaní kontaktov so stranou Smer sa podnikateľ Brhel zamerlal na informačné technológie a energetiku. Po nástupe prvej Ficovej vlády vzniklo minimálne šesť firiem, ktorým sa začalo dať v biznise so štátom (Alter Energo, Pow-en, ENE-TEP, Comenerg, Sevitech, DWC Slovakia). Brhel vstúpil ako akcionár aj do spoločnosti Sféra, do jeho podnikateľskej skupiny patrí aj firma Vupex. Podľa Centrálného registra zmlúv a Vestníka verejného obstarávania získali firmy s vplyvom Jozefa Brhela počas Ficových vlád kontrakty za približne 271 mi-

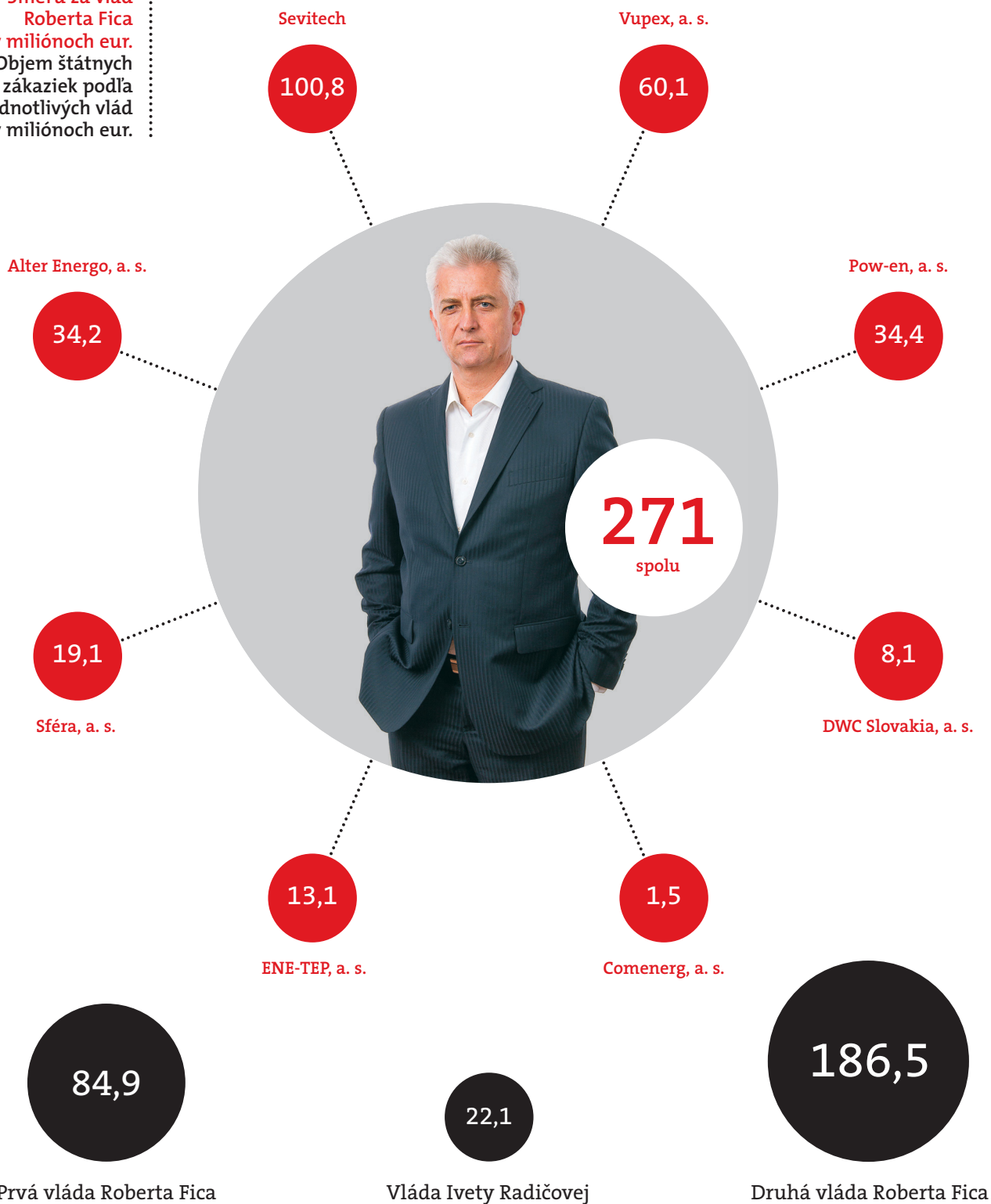
lioniach s inými firmami až na úroveň 200 miliónov eur. No keďže podiel týchto spoločností na víťazných ponukách nevieme presne vyčíslieť, vychádzajme z toho, že samostatne uzavreli firmy s vplyvom Jozefa Brhela počas Ficových vlád zmluvy za 271 miliónov eur.

Najviac sa darí spoločnosti Sevitech, ktorá je za Fica úspešná v štátnych kontraktach za vyše 100 miliónov eur. Vo firme sú akcionármi Brhelovi synovia – Jozef a Michal. „Sú minoritní akcionári, majorita patrí podnikateľom mimo skupiny okolo Jozefa Brhela,“ tvrdí jeho hovorca Juraj Puchý. V skutočnosti majú rodiny Brhelovcov a Miškovských rozdelené akcie v pomere 40 ku 40. Zvyšných 20 percent vlastní na polovicu Milan Klučar a Maroš Hedera. Hedera bol pritom v orgánoch firmy Andex, ktorá patrí do podnikateľskej skupiny Jozefa Brhela.

Podobne argumentuje Brhel aj v prípade spoločnosti DWC Slovakia, ktorá uzavrela počas Ficových vlád samostatné kontrakty za vyše osem miliónov eur. Aj tu je vraj jeho syn Jozef v minorite: v skutoč-

Biznis oligarchu Jozefa Brhela

Objem štátnych
zákaziek pre
firmy s vplyvom
mecenáša
Smeru za vládu
Roberta Fica
v miliónoch eur.
Objem štátnych
zákaziek podľa
jednotlivých vlád
v miliónoch eur.

Zdroje: Centrálny register zmlúv, Vestník verejného obstarávania, Výročná správa spoločnosť Sféra

Aj Brhel sa už chce zmeniť na štandardného biznismena

V poslednom čase začína Jozef Brhel vynakladať veľa energie, aby pôsobil ako štandardný úspešný biznismen v európskej energetike. Za peniaze, ktoré zarobil najmä v biznise so štátom.

● **najradšej** o sebe hovorí ako o biznismenovi v energetike a realitách, no stopy po ňom možno nájsť v širšom zázemí, napríklad v IT zázkazách verejnej správy. Do dnešného postavenia sa dostal vďaka pôsobeniu v politike a kontaktom, ktoré tam získal. Najprv bol spojený z HZDS: ako poslanec a štátny tajomník ministerstva hospodárstva. Pre veľké biznisy, ktoré robí aj dnes, potrebuje náklonnosť ministerstva hospodárstva. Je tak pre neho dôležité mať v tomto rezorte dobré kontakty. Tejtó potrebe sa pripisovala aj nominácia Tomáša Malatinského na čelo ministerstva hospodárstva v terajšej vláde Roberta Fica. Oficiálne najbohatší minister sa zisteniam o blízkych kontaktoch s rodinou Brhelových ani netajil. Po jeho odvolaní do čela ministerstva postúpil jeho náhradník – štátny tajomník Pavol Pavlis. Za ukážkový príklad toho, ako sa v energetike robí biznis v spolupráci so štátnymi firmami, možno označiť udalosť na jeseň 2009. Tie sa skupiny brhelovcov bytostne týkajú. Štátom kontrolovaná spoločnosť Slovenská elektrizačná a prenosová sústava (SEPS), ktorá rozvádza elektrickú energiu od elektrární do sietí distribučných spoločností, ponúkla podnikateľom veľký biznis. Rozdávala licencie na výstavbu so-

lárných elektrární, pričom súčasťou licencie bola záruka, že vyrobenú energiu od budúcich producentov odkúpi štát za desaťnásobok trhovej ceny (po rokoch sa tieto podmienky trochu zlepšili). Súťaž i licencie boli vyhlásené v piatok, projekty bolo treba podať do pondelka, počet licencií limitovaný. Uspokojení boli napokon len tí najrýchlejší, alebo tí, čo o všetkom vedeli vopred. Licencie získali aj firmy blízke Tomášovi Malatinskému a Jozefovi Brhelovi. Firma SEPS je zrejme najmenej známou megafirmou, aká na Slovensku pôsobí. Jej ročné tržby dosahujú takmer pol miliardy eur a jej ročné zisky za posledné dva roky presiahli 150 miliónov eur. Firma má štátom zaistený monopolný biznis a nemusí sa snažiť o efektivitu svojho fungovania tak, ako firmy súperiace s konkurenciou. Paradoxné pritom je, že hoci štátna firma vykazuje také dobré hospodárske výsledky, a to napriek kvalite svojho hospodárenia a zmlúvam, ktoré uzatvára aj s firmami z Brhelovho impéria, slovenskí spotrebiteľia a firmy platia takmer najvyššie prirážky k cene elektriny v EÚ. A to práve za prenos a distribúciu a podporu alternatívnych zdrojov, napríklad spomínaných slnečných elektrární. Sám predseda regulačného úradu ÚRSO, ktorý teraz

i v tom čase dohliadal na tvorbu cien za elektrinu, a teda aj za rozličné prirážky, ktoré spotrebiteľia platia vo faktúrach za elektrinu, označil obdobie udeľovania licencií, ktoré malo vplyv aj na ceny elektriny, za divoké. Ďalšie stopy brhelovskej skupiny vedú k ďalším biznisom s podobnou schémou. Je v nich nejaká štátna energetická firma, ktorá rozdáva príliš štedré zmluvy, medzi také sa radia jeho obchodné vzťahy s BAT. V poslednom čase začal Jozef Brhel vynakladať veľa energie na to, aby pôsobil ako štandardný úspešný biznismen. Hoci komunikáciu s médiami dlho ignoroval, dnes už má mediálnu stratégiu. Komunikuje síce sporadicky, ale cielene. Dáva si pozor, aby komunikoval s biznis médiami a aby jeho vystupovanie pôsobilo ako prezentácia tvrdého, no štandardného a úspešného obchodníka. A týmto smerom začína aj meniť stratégiu svojho biznisu. Vďaka kapitálu, ku ktorému prišiel na Slovensku, môže podnikateľsky expandovať do západnej Európy, a postupne sa tak meniť na štandardného investora v energetike. Na jeseň minulého roka napríklad jedna z firiem jeho portfólia investovala vyše 40 miliónov eur do výstavby veterných elektrární vo Finsku, iné aktivity v podobnom objeme rozbieha v Nemecku. .fero Múčka

Niektoré firmy tu majú vykolikovaný priestor na večné časy

Od roku 1991 pôsobí v nadnárodnej IT spoločnosti, ktorá už má na Slovensku vyše 1 100 zamestnancov. Firma je úspešná aj napriek tomu, že sa neuchádza o štátne zákazky. Generálny riaditeľ spoločnosti Accenture Peter Škodný.

● **v roku 2006 ste pre Trend povedali, že IT sektor je špinavý biznis. Stále si to myslíte?** Do istej miery áno, keďže v biznise so štátom de facto neexistuje reálna konkurencia. **.firiem, ktoré sa pohybujú v IT sektore, je relatívne dosť.** To je pravda. Veľkí hráči sú však zabetónovaní na dlhé roky. Zmluvy so štátom majú postavené tak, že ich v podstate nie je možné vymeniť. **.je pravda, že majú rozdelené sféry vplyvu, takže o zákazkách je rozhodnuté vopred?** To je jedna vec. Biznis so štátom je však špecifický aj v prístupe k tzv. duševnému vlastníctvu, respektíve k autorským právam. V súkromnom sektore ich zákazník využíva podľa toho, ako mu to najlepšie vyhovuje. Keď chce rozvíjať nejaký informačný systém, môže kedykoľvek zmeniť dodávateľa. Štát, naopak, pri uzatváraní zmlúv využíva koncept autorských práv spôsobom, že niektoré firmy tu majú vykolikovaný priestor na večné časy. **.kedy to vzniklo?** Začiatkom 90. rokov. Štát má pritom možnosť kedykoľvek povedať, že nebude obchodovať s konkrétnou firmou, hoci niektoré majú aj viac ako polovicu príjmov z verejných zákaziek. Zmena v prístupe však vyžaduje odvahu. **.prečo ju nenašli politici, ktorí zastupujú štát?**

Jedna možnosť je, že sú motivovaní. Iná vec je, že málokto z nich rozumie IT sektoru. **.IT biznis so štátom ste dokonca prirovnali k výpalníctvu: „Je to o predstave, že ak mám verejnú funkciu, tak môžem pýtať peniaze na financovanie svojej strany, prípadne seba samého.“ Naozaj to takto funguje?** Už to určite nie je taký Klondike ako na začiatku, ale je fakt, že tie finančné toky je ťažké odhaliť. Každú chvíľu predsa vyjde najavo, že za nejakým kšeftom je schránková firma. **.je možné, že politické strany splácajú svoj dlh podnikateľom, ktorí ich financujú, aj cez štátne zákazky v IT sektore?** Hovorí sa, že Smer je akciová spoločnosť. Je teda možné, že akcionárom, ktorí vložili do strany nejaký kapitál, sa týmto spôsobom vracajú dividendy. No toto je už biznismodel, na ktorý nemajú politici vplyv. V akciovej spoločnosti totiž nerozhoduje manažment, ale akcionár. **.prekvapilo vás, že v IT biznise so štátom je veľmi úspešná skupina Jozefa Brhela?** Keby ste sa jeho firiem spýtali, prečo sú také úspešné, tak by vám zrejme povedali, že je to výsledok práce, ktorú majú za sebou. Objem zákaziek, ktoré získavajú, je však vysoký, pričom si nemyslím, že tu nie sú iné firmy, ktoré by tie zákazky nezvládli. Firmy, ktoré boli označené ako súčasť skupiny pána Brhela, nie sú

unikátne ani referenciami zo zahraničia. Navyše je dosť neštandardné, že viaceré sa prakticky z nuly raketovo dostali k miliónovým tržbám. **.niektoré nemajú ani transparentnú štruktúru. Je to v tomto biznise obvyklé?** Určite nie, hoci problém s transparentnosťou dodávateľov je tu už roky. Je veľké riziko, keď dá štát zákazku za 20 miliónov firme, o ktorej nevíete, kto ju v skutočnosti vlastní. Čo ak nesplní podmienky? Od koho budete žiadať penále? **.podnikateľ Martin Sukupčák, ktorý mal úspešnú stavebnú firmu, hovorí, že v tomto sektore sú takmer všetky tendre zmanipulované. Ako je to v prípade IT zákaziek?** Nevieťm povedať presné číslo. Odpoveď však dala EÚ, ktorá Slovensku pozastavila veľkú časť peňazí na IT zákazky, respektíve skúma férovosť jednotlivých tendrov. **.sukupčák tiež tvrdí, že v stavebníctve sú provízie za víťazstvo v tendri od 10 do 20 percent. Ako je to v IT sektore?** V polovici 90. rokov to vraj bolo 20 percent. Počul som, že dnes je to od 5 do 30 percent. **.ako sa to dá zmeniť?** Predovšetkým otvoriť zmluvy a upraviť autorské práva, respektíve nevymýšľať nezmyselné certifikáty a podmienky, ktoré slúžia len na to, aby štát eliminoval konkurenciu. **.marek Vagovič**

nosti majú rodiny Miškovských a Brhelovcov rozdelené akcie presne na polovicu v pomere 37,5 ku 37,5. Zvyšných 25 percent vlastní Maroš Hedera, Ján Hedera, Jozef Lord, Richard Grill a Kamil Grill. Prví štyria, ktorí majú spolu 18 percent akcií, pritom v minulosti tiež pôsobili v orgánoch Brhelovej firmy Andex.

V energetike zarába Brhel najmä vďaka spoločnostiam Alter Energo a Pow-en (zmluvy za 68 miliónov eur). Pokiaľ ide o jednotlivé rezorty, firmy z jeho skupiny uzavreli počas Ficových vlád najviac kontraktov s ministerstvom financií, ktoré riadi Peter Kažimír (vyše 80 miliónov eur). Jeho rezort však odmieta, že podnikateľ Brhel je na ministerstve úspešný preto, že je považovaný za jedného z mecenášov Smeru: „Verejné súťaže a obstarávanie prebiehajú podľa platných zákonov a pravidiel.“

čudný tender

Pochybnosti však vzbudzuje zákazka za 30 miliónov eur, o ktorú sa vlni uchádzala spoločnosť Sevitech. Spolu s firmami InterWay a Ditec napokon uspela v súťaži na dodávateľa „licencií a produktov Oracle“. Do tendra sa najskôr prihlásila aj spoločnosť Oracle Slovensko. Napokon však zo súťaže vycúvala, hoci jej ponuka by zrejme bola najvýhodnejšia. Firma Oracle to bližšie nevysvetlila. „Môžeme potvrdiť, že z výberového konania odstúpila. K veci nemáme ďalšie komentáre,“ reagovala Marta Lipovská, PR konzultantka Oracle Czech Republic & Slovakia. Podľa rámcovej zmluvy s ministerstvom financií z novembra 2014 bude pritom subdodávateľom firmy Ditec aj Martin Patočka z Oracle Slovensko.

Otázny je aj spôsob vyhodnocovania jednotlivých ponúk. Ministerstvo totiž posudzovalo dve veci: cenu za softvér, licencie a servis Oracle, respektíve cenu za odborníka z dodávateľských služieb (človek/hodina práce). Viac však napokon zavážilo prvé kritérium, takže zvíťazila firma Sevitech (Brhel), hoci v druhej kategórii bola najdrahšia. Kažimírov rezort sa k metodike výberu víťaznej firmy nevyjadril: zdôraznil však, že o konečných cenách za jednotlivé produkty a služby sa bude znovu súťažiť v elektronickej aukcii.

závislosť od SEPS

V rámci štátnych podnikov (inštitúcií) má skupina podnikateľa Brhela najvyššie kontrakty so Slovenskou akadémiou vied (60 miliónov eur). Ide o dve stavebné zákazky, pričom Brhelova firma (Vupex) bola v súťaži sama. SAV na otázky „týždňa neodpovedala. Nasleduje Slovenská elektrizačná prenosová sústava (SEPS), od ktorej dostali firmy s vplyvom Jozefa Brhela zákazky za vyše 58 miliónov eur. Počas prvej Ficovej vlády to bolo takmer 12 miliónov eur: v tom čase spadla SEPS pod ministerstvo hospodárstva. Vtedajší šéf rezortu Ľubomír Jahnátek na otázky „týždňa neodpovedal.“

Po nástupe druhej Ficovej vlády získali firmy z Brhelovej skupiny od SEPS zákazky za vyše 46 miliónov eur. Od polovice septembra 2012 spadá SEPS pod ministerstvo financií: Kažimírov rezort však tvrdí, že ministerstvo nezasahuje do vnútorného fungovania tejto štátnej firmy. „Je rovnako dôležité poukázať na výrazne zlepšenú dividendovú politiku v rokoch 2012 – 2014, ktorá priniesla do štátneho rozpočtu 167,5 milióna eur. V rokoch 2006 – 2011 to bolo 72,6 milióna eur.“

SEPS zvyhodňovanie firiem okolo Jozefa Brhela odmieta. „V rámci obstarávania tovarov a služieb dôsledne preverujeme, či záujemcovia spĺňajú podmienky účasti týkajúce sa ich osobného postavenia, ako aj ich odbornú a technickú spôsobilosť na poskytovanie služieb a prác, ktoré sú predmetom danej zákazky,“ tvrdí hovorca SEPS Norbert Deák. Spôsob rozdeľovania zákaziek spoločnosťou SEPS však dobre ilustruje, ako sú firmy s vplyvom podnikateľa Brhela závislé od biznisu so štátom. Napríklad spoločnosť Sféra, ktorá už získala za Fica kontrakty za 19 miliónov eur: zhruba 18 miliónov eur z tejto sumy pritom tvoria zmluvy so SEPS.

skrytý akcionár

Pre Sféru bol podľa jej výročnej správy jedným z najsilnejších rok 2013, keď si od SEPS, respektíve jej dcérskej spoločnosti OKTE, vyfakturovala objednávky asi za 5,5 milióna eur. Táto suma tvorila približne 83 percent tržieb firmy Sféra v danom roku. Člen ve-

Jozef Brhel sa narodil 7. mája 1961. Počas prvej vlády Vladimíra Mečiara bol štátnym tajomníkom na ministerstve hospodárstva. V roku 1998 bol zvolený za poslanca parlamentu za HZDS. V roku 2003 bol v skupine 11 poslancov pod vedením Vojtecha Tkáča, ktorí zo strany vystúpili a založili Ľudovú úniu. Po odchode z politiky začal vo veľkom podnikáť, jeho majetok sa dnes odhaduje na 350 miliónov eur.

Za Brhelovho človeka v strane Smer je považovaný najmä minister vnútra Robert Kaliňák.

Veľký objem štátnych zákaziek získali firmy okolo Jozefa Brhela aj od ministerstva obrany: za prvej Ficovej vlády to bolo viac ako 33 miliónov eur. „Neviem, čo robia tieto spoločnosti a nezaujímam ma ani ich vlastnícka štruktúra,“ reagoval vtedajší šéf rezortu, dnes poslanec parlamentu Jaroslav Baška (Smer). Ten sa pritom pozná s Brhelovým obchodným partnerom Jánom Miškovským, obaja žijú v Dohňanoch. „Stretávame sa pri cyklistických podujatiach. Ku kreslu ministra mi však nepomohol, nepodporuje ma ani finančne,“ povedal Baška vlni týždenníku Trend.

Kontrakt za vyše 30 miliónov eur dostala Brhelova skupina aj od ministerstva práce, keď bola na čele rezortu Viera Tomanová (Smer). Tá však tvrdí, že Brhela vôbec nepozná: „Neviem, že by bol za akýmkoľvek projektom. Pokiaľ si pamätám, robili sme verejné obstarávanie, v časti nám ho vrátil Úrad pre verejné obstarávanie. Potom sme to obstarávali ešte raz, určite sme však nepodpisovali zmluvy.“ Tomanová tvrdí, že na ministerstve vtedy pripravovali koordináciu systémov úradov práce asi za 1,8 miliardy eur. „Celé sa to však natiahlo, urobila sa len časť.“

denia Sféry Libor Láznička bol navyše v minulosti v dozornej rade spoločnosti OKTE. Okrem toho: SEPS oslovil Sféru pri zadávaní zákaziek priamo. „V prípade obstarávania zákaziek od spoločnosti Sféra bolo nevyhnutné použiť metódu priameho rokovacieho konania, pretože spoločnosť Sféra má autorské práva na predmetné systémy,“ reagoval hovorca SEPS Deák.

Mimočodom, spoločnosť Sféra je jednou z tých, ku ktorým sa Brhel doteraz verejne nehlásil. Svoj podiel odkryl – zrejme nedopatrením – len v rokoch 2010 a 2011, keď bola podľa účtovnej uzávierky jej 45,46-percentným akcionárom Brhelova firma Patria Consulting & Development. V spomínanom roku 2013, keď mala Sféra až 83 percent tržieb od SEPS, sa už v účtovníctve Patrie nespomína. Brhel na otázku, či svoj podiel zakryl preto, aby nevyšlo najavo, ako sa Sfére darí za Ficových vlád, neodpovedal. Cez hovorca Puchého len odkázal, že v polovici roku 2014 svoje akcie - predal šéfovi predstavenstva Sféry Eduardovi Haluškovi.

Haluška odmieta, že firme sa darilo vďaka Brhelovi: „S prenosovou sústavou spolupracujeme už od

roku 1992. Čo sa týka tržieb a štátnych zákaziek, nestúpali sme raketovo, ale kontinuálne.“ Podľa neho mala spoločnosť Sféra v minulosti vysoké percento zákaziek aj od Slovaftu. Prečo však získala za vlády Ivety Radičovej oveľa menej kontraktov ako za Fica? „Súvisí to hlavne so zmenou legislatívy, keďže v rokoch 2010 – 2012 nebol taký dopyt po rozšírení informačných systémov, v ktorých sme odborníci,“ tvrdí Haluška. Lázničku považuje za odborníka, ktorého minulosť v orgánoch OKTE „nemá žiadny vplyv na získavanie zákaziek od spoločnosti SEPS“.

.vysoké marže

Skupina okolo Jozefa Brhela je úspešná aj v kontraktach s Bratislavskou teplárenskou (BAT). Počas Ficových vlád už dostala od BAT zákazky asi za 16 miliónov eur. BAT spadá pod Fond národného majetku (FNM). „BAT má vlastný manažment, ktorý v plnom rozsahu zodpovedá za výber dodávateľov a uzatváranie zmlúv. FNM do tohto procesu nevstupuje,“ reagovala hovorkyňa fondu Mária Žiaková. BAT odmieta, že zvyhodňuje firmy s vplyvom podnikateľa Brhela. „Uzatvárame zmluvy s najvýhodnejšími ponukami a s väčším počtom podnikateľských subjektov. Nie je to len jeden podnikateľ,“ uviedla hovorkyňa BAT Jarmila Galandáková.

Veľký objem kontraktov – za približne 13 miliónov eur – uzavrel s firmou z okruhu Jozefa Brhela aj Úrad geodézie, kartografie a katastra. Spoločnosť Sevitech vyberal priamo, alebo v užšej súťaži, čo je menej transparentný spôsob ako klasické výberové konanie. Úrad však tvrdí, že všetko prebehlo v súlade so

vlád Roberta Fica, totiž predstavujú približne 40 percent z celkového objemu ich tržieb. Toto číslo sa pritom vzťahuje len na kontrakty, ktoré získali samostatne: keby sme k tomu pripočítali aj zákazky z konzorcií, vyšlo by nám, že v skutočnosti majú firmy okolo Jozefa Brhela viac ako polovicu biznisu založenú na obchodovaní so štátom.

Porovnateľný objem štátnych zákaziek v IT sektore ako Sevitech, kde sú akcionármi synovia Jozefa Brhela, dostali za Fica aj firmy ako Datalan (vyššie 96 miliónov eur) či Tempest (takmer 99 miliónov eur). Tieto čísla však dosiahli pri dvojnásobne vyšších tržbách a štvornásobne vyššom počte zamestnancov ako Sevitech. Firma Datalan, za ktorou stoja tí istí ľudia ako za Tempestom, navyše pri jednej veľkej štátnej zákazke (za 50 miliónov eur) spolupracuje aj s DWC Slovakia, kde je akcionárom Brhelov syn Jozef.

Podľa ľudí z brandže nepatria firmy Jozefa Brhela k najlepším na trhu: ich raketový nástup a dnešný úspech sa dá vysvetliť aj tak, že majú silné (politické) krytie. Za Brhelovho človeka v Smeru je považovaný najmä minister vnútra Robert Kaliňák. „Spoznali sme sa po voľbách 1998, máme priateľské vzťahy. Jeho právna kancelária ma zastupovala v istej veci,“ potvrdil .týždňu v roku 2005 Brhel. „V parlamente sme spolu často komunikovali. Je to veľmi múdry človek, ktorý má zaujímavé názory,“ reagoval vtedy Kaliňák.

Kaliňák zastupoval aj firmu Corinex, ktorá získala v čase, keď stál na čele SPP Ján Ducký, zákazky za vyše tri miliardy korún. „Je síce pravda, že tá zmluva

Raketový nástup a úspech Brhelových firiem sa dá vysvetliť aj tak, že majú silné politické krytie.

zákonom. Na otázku, či firma neuspela preto, že Jozef Brhel je považovaný za mecenáša Smeru, úrad odpovedal: „K tejto problematike sa nevyjadrujeme, pretože nemáme o vami tvrdených skutočnostiach vedomosť.“

Na podnikaní firiem s vplyvom Jozefa Brhela v IT sektore je zaujímavá aj iná vec. V porovnaní s konkurenciou dosahujú vyššie ziskové marže – okolo 15 až 20 percent. Priemer je pritom približne 5, maximálne 10 percent. „Takýto zisk je o dosť vyšší, ako je obvyklý štandard v odvetví,“ myslí si Peter Škodný z firmy Accenture. „Dôvody môžu byť rôzne. Buď sú tie firmy unikátne, majú špičkových ľudí a podobne. Alebo si dokážu vyjednať výrazne lepšie zmluvné podmienky inak ako konkurencia.“ Brhel vysoké marže nekomentoval.

Znamená to, že jeho firmy vyhrávajú všetky tendre neférovým spôsobom? Ťažko povedať, keďže v tejto chvíli nie je jasné, ako sa dostali ku konkrétnym štátnym zákazkám. Z verejne dostupných údajov sa dá vyčítať len to, že počas Ficových vlád uzavreli so štátom 129 zmlúv: vo väčšine prípadov však nie je možné identifikovať, akým spôsobom verejného obstarávania boli vybratí jednotliví dodávateľia. Až v momente, keď nám úrady sprístupnia všetky kontrakty aj zoznam konkurenčných firiem, bude možné porovnať, či boli ponuky Brhelových firiem naozaj najvýhodnejšie.

.politické krytie

S istotou však vieme povedať, že tento podnikateľ je v biznise so štátom mimoriadne úspešný. Zákazky firiem, ku ktorým sa dostali Brhelove firmy počas

bola neskôr označená ako nevýhodná, no napriek tomu nebola nikdy vypovedaná. Vnímam to ako čisto politickú výčitku, ktorá súvisela s atmosférou pred voľbami 1998,“ obhajoval Brhela politik Kaliňák. Brhel bol v minulosti známy aj svojimi dobrými vzťahmi s Ivanom Lexom. Manželka Roberta Kaliňáka začína ako príslušníčka SIS v čase, keď stál Lexa na čele tajnej služby.

.fico: Brhel nie je mecenáš

Mimochodom, Kaliňák bol v minulosti zapletený aj v kauze Kovošrot, v ktorej figuroval aj istý Elemír Tichý. Tento človek sa neskôr stal šéfom predstavenstva spoločnosti Najpi, ktorá patrila do podnikateľskej skupiny Jozefa Brhela. Brhel napokon firmu Najpi v decembri 2011 predal – Elemírovi Tichému. V rokoch 2006 – 2010, keď bol Kaliňák prvýkrát ministrom vnútra, sa hovorilo aj o jeho veľkom vplyve na rezort obrany, ktorý oficiálne viedol Jaroslav Baška. V tom čase získali firmy podnikateľa Brhela od ministerstva aj spomínané zákazky za 33 miliónov eur.

Jozef Brhel na otázku, aký je jeho vzťah s politikmi Smeru, ktorých rezorty uzatvárajú s jeho firmami miliónové kontrakty, neodpovedal. Rovnako nekomentoval, ako vychádza s premiérom Robertom Ficom. „K politickým otázkam sa ako súkromná podnikateľská skupina zo zásady nevyjadrujeme,“ povedal jeho hovorca Puchý. Predseda vlády však odmieta, že Brhel je mecenášom strany Smer. „Ak existujú nejaké problémy so zákonnosťou verejných obstarávaní, je potrebné obrátiť sa na príslušné inštitúcie,“ odkázal Fico cez tlačový odbor Úradu vlády. ●